

In gesprek met Feico Hajonides.....

Feico is "onze" kunstenaar, hij is de maker van het kunstwerk dat binnen afzienbare tijd zal worden geplaatst bij het steunpunt. Ik ben me er van bewust dat deze omschrijving de lading niet dekt maar dat zal, hoop ik blijken uit het volgende artikel.

Feico werd geboren op 1 november 1959 te Utrecht, hij heeft 2 zussen. Het gezin Hajonides is altijd op artistiek vlak bezig geweest, het werd hem zo gezegd met de paplepel bijgebracht. Zijn moeder is keramiste en zijn vader maakt etsen. Zo was het bij hen heel gewoon dat op zaterdagavond het hele gezin rond de eettafel creatief bezig was. Feico voelde zich aanvankelijk aangetrokken tot het etsen en kon met die achtergrond na het V.W.O. zo naar de kunstacademie, maar hij koos voor de studie medicijnen in Amsterdam, het is dan 1979. Deze studie vult hij aan met medische filosofie en verdiept zich in het vraagstuk hoe Oosterse geneeswijzen de mens uit een andere gezichtshoek benaderen en de raakvlakken met de Westerse geneeswijzen. Hij leerde zodoende een wereld kennen waarin hij zichzelf vragen ging stellen. Hij leerde zich kritisch opstellen in een bolwerk van wetenschap. Het was een belangrijke periode. In 1985 werd hij drs. in de medische filosofie en geneeskunde.

Zó, denk ik, en nu de praktijk in. Wel dat deed hij. Maar hij ging niet het ziekenhuis in maar de straat op. Hij gaf solovoorstellingen mime en dans op straat, straattheater dus. Veel landen trok hij zo door. Hij heeft ervan genoten hoe goed hij de mens in de straat leerde kennen. Met hen bouwde hij op straat kastelen en liet hen zelfs touwtrekken, zonder touw dus. Het was een onontbeerlijke levenservaring voor hem die hij al doende opdeed.

Door zijn opvoeding en door de filosofie leerde Feico in zekere vrijheid te denken. Als kind droomde hij in beelden, was dol op sprookjes, als mimespeler vóelde hij beelden en zo was het werken met klei een waar veilig thuiskomen. Hij is blij dat hij deze weg bewandeld heeft en niet meteen naar de kunstacademie is gegaan. Ik kan dat enigszins begrijpen. Op de kunstacademie school het gevaar dat de beelden van "buitenaf" gevormd zouden gaan worden terwijl hij nu in staat is om van "binnenuit" te scheppen.

Toen hij 15 jaar geleden zijn atelier betrad kwam alles in een stroomversnelling. Hij volgde lessen bij beeldhouwers overal in Europa, zo was hij in Stuttgart bij Manfred Wetzel, in Darnach bij Raoul Ratnowsky en in Nederland bij Paul van Dijk. Zijn opleiding medicijnen kwam hem goed van pas: het stellen van vragen, het luisteren naar zijn gevoel, de vaardigheid in het kunnen meeleven en vooral de belangstelling voor het menselijke. Hij nam les in het gieten van brons en het maken van mallen.

Het thema van zijn werk. Feico is erg begaan met Elisabeth van Thüringen, een engel van een vrouw die zich zó verbonden voelde met haar medemens dat ze haar uiterlijke rijkdom weggaf maar tegelijk daar innerlijke rijkdom voor terugkreeg. Vanuit dat respect heeft hij ervaren, kun je beelden maken. Je kunt gevoelens als warmte, respect, blijheid, hoffelijkheid en broederschap overdragen op beelden. Zó geeft Feico ook les, zijn leerlingen moeten hun emoties leren voelen en die vervolgens overdragen in hun werk. Bij het resultaat weegt dan ook niet de schoonheid maar de eerlijkheid.

Hoe gaat Feico te werk als hij een opdracht krijgt. Aan de hand van een voorbeeld doet hij me dat uit de doeken. Hij kreeg eens de opdracht van mensen die een nalatenschap kregen en dat graag wilden besteden aan een beeld van hun overleden ouders. Ze wilden graag de ontmoeting van moeder weer met haar man in het hiernamaals weergegeven zien. Ze zagen een warme ontmoeting voor zich. Feico verdiepte zich vervolgens in de levens van deze mensen door gesprekken met verwanten. Zo ontstond bij hem het beeld voor ogen.

Vervolgens ging hij aan de slag, hij hoefde dat beeld alleen nog over te brengen in klei. Toen het beeld in brons werd gegoten was de eigenaar erbij, hij maakte zo als het ware de geboorte van het kunstwerk mee, een heel plechtig moment. Doordat de opdrachtgever dit moment mee-máákt zal hij voortaan het beeld bezien als *zijn* beeld, het zijn immers zijn ouders. Toen op het moment van plaatsing, een bewolkte dag, de zon stralend doorbrak was het een heel ontroerend rijk moment voor hen.

In Almen is hij op dezelfde manier te werk gegaan. Hij is buitenstaander, moest zich dus inleven. Inmiddels heeft hij het dorp wel zo leren kennen dat hij graag zou wonen en werken hier! Zijn gevoel over ons dorp kan hij het best samenvatten door één woord:

onzelfzuchtigheid. Onzelfzuchtigheid tussen medeburgers, bv. bij noaberhulp, en bij het sociale besef dat je het met elkaar moet maken en wijst daarbij op de Almenak en de Millennium-Almenak, typisch iets dat in Almen kan ontstaan.

Vervolgens heeft hij zich een paar dagen teruggetrokken in Putten op de Veluwe in een huisje en heeft stapels schetsen gemaakt. Uiteindelijk werd één favoriet en die werd verder uitgewerkt tot het beeld waarvan de schets u op de voorkant ziet.

Hij ervaart het beeld als een beeld met veel geduld, er gaat rust vanuit. Al typend bedenk ik me dat wij als Almenaren inderdaad al veel geduld hebben opgebracht vòòr het zover was dat de opdracht aan Hajonides werd verstrekt, jaren zijn er verstreken. Feico heeft het gevoel dat hij bij het maken van het beeld op de één of andere manier wordt geholpen. Zo ligt de tang er als hij hem toevallig nodig heeft of wanneer hij zijn handen even van het kunstwerk moet loslaten valt niet de hele zaak uit elkaar. Hij heeft het gevoel dat het beeld zelf aangeeft wat er gebeuren moet.

Even een stukje over de techniek. Hajonides maakt eerst het beeld uit klei. Dit beeld is vervolgens in 12 stukken gezaagd waar om heen mallen worden gemaakt van gips met gravel. Ik heb het beeld zo zien liggen en ik kan u verzekeren dat het een hele trieste aanblik is. Tot mijn stomme verbazing loopt er een heel web van gangetjes door de wanden van die mallen. Kanaaltjes gemaakt met behulp van HEMA-kaarsen, kerstboomkaarsjes, buigrietjes en weet ik wat niet meer. Die kanaaltjes zijn nodig omdat het brons er eigenlijk van buitenaf naar binnen wordt gegoten en van verschillende kanten, anders ontstaan er luchtbellens. Zodra alle mallen klaar zijn, peutert hij de klei eruit. Dan gaat het oventje buiten aan en worden ze opgestookt tot 600 °C gedurende 48 uur, waarbij hij het proces constant bewaakt of laat bewaken. De bedoeling is dat alle ongerechtigheden, was, vocht e.d. verbranden, verdampen en zo. Feico vertelt dat er dan een paar dagen rookwolken boven Zutphen hangen, althans boven zijn oventje.

Zodra dit stadium bereikt is, is het beeld dus even helemaal weg, hij laat dan ook gevoelsmatig het beeld even helemaal los.

Het gieten. Feico hoopt dat het gieten *in Almen* zal gebeuren. Momenteel wordt bekeken of daar geschikte ruimte voor is, anders gebeurt het in zijn werkplaats. Ik ga in dit artikel er maar even vanuit dat het in Almen zal plaatsvinden. Er zullen 2 smeltovens komen. Er is met zorg een speciale legering brons gekozen (brons is hoofdzakelijk koper en tin). Deze legering drukt mede het karakter van het beeld uit. Het brons zal worden verhit tot 1200 °C voor het wordt uitgegoten in de mallen.

Het gieten is echt een ceremonie die Feico graag zal toelichten tijdens het werk. Iedereen wordt daarbij van harte uitgenodigd zodat wij allen het ontstaan van het beeld kunnen mee-mááken!

Wanneer wij dat doen vullen wij ook het beeld met betrokkenheid dat het beeld ten goede komt, het wordt er beter van vindt hij. Daarnaast is het een heel gezellige bezigheid.

Wanneer we muisstil zijn kunnen we het brons horen bruisen. Lawaai heeft hij niet graag want ook dit giet hij mee met het brons.

Het gieten gebeurt met 4 man, een vast team. Feico vertelt dat gieten van oudsher een heel sociale gebeurtenis was. In de bijbel wordt al beschreven hoe beelden voor de tempel van Salomo werden gegoten door Hiram Abif (Ikon.7). De bewoners uit alle dorpen uit de omgeving waren daarbij aanwezig evenals de koning en de koningin. Duizenden mensen waren er getuige van dat gedurende 3 dagen het brons werd verhit en vervolgens 's nachts werd uitgeschonken. De mensen keken gefascineerd toe hoe door een web van kanalen het brons uitvloeide door de woestijn naar de klaarliggende beelden.

Na het gieten krijgt het beeld 2 dagen de tijd om af te koelen. Die twee dagen drukken ook respect uit voor het beeld, het krijgt even rust. Dan gaan alle delen weer naar zijn werkplaats in Zutphen en worden de mallen er afgekapt. Als u net als ik dacht dat dan het kunstwerk onthuld kan worden dan zit u fout, echt helemaal fout. Ik heb een paar stukken gezien die gegoten waren en nog niet verder bewerkt. Die herken je niet als delen van een kunstwerk. Eerst moeten alle uitstekende delen, de resten van de kanalen, er worden afgekapt, dan moeten alle stukken worden schoongemaakt en aan elkaar gelast. Daarna wordt het beeld gepatineerd, gekleurd, en dan pas is het beeld op zich klaar. Na het gieten dus is er nog een hele weg te gaan. Alles gebeurt handmatig, het is overigens niet vanzelfsprekend dat Hajonides het beeld zelf giet, dikwijls besteden kunstenaars dit uit aan een bedrijf. Feico doet dit niet omdat hij dan een stuk betrokkenheid met het beeld mist en ook niet zelf zaken kan bijsturen.

Het plantsoen bij "de Linde" zal iets worden opgehoogd zodat de sokkel in de glooiing verdwijnt. Natuurlijk moet het plantsoentje daarna opnieuw worden bewerkt bv. nieuw gras ingezaaid en dan pas is het kunstwerk echt klaar. De afmetingen zijn ongeveer, 1.50 x 1.50 x 1.50 m. Hajonides hoopt dat in april alles gereed zal zijn. Hij hoopt dan ook wat voorbeelden te kunnen laten zien hoe het beeld tot stand is gekomen. Trouwens dat vergat ik nog te vermelden, zijn atelier bevindt zich aan het "Oude Wed" in Zutphen, een zijstraatje van de Berkelkade.

Tot slot Hajonides over de betekenis van het beeld:

" Vanuit het begrip 'onzelfzuchtigheid' zijn 2 mensen ontstaan. Er gaat zorg van uit: de één voor de ander. Ze zijn in gesprek met elkaar. Het is een vreugdevol gesprek daarom is het beeld opengehouden. Het midden is een kom, het nodigt uit, het is ruim. De één zal er een engel in zien, de ander een mens. Kinderen zijn er dol op, ze willen er graag in spelen...."

Wilrike.